

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ¹

นางสาววรรณธนา รัตนานุกูล²

ดร.ปะการัง ชื่นจิตร³

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางพลีน้อย ศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้เทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางพลีน้อย 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1) ฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ประกอบด้วยผู้บริหารท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลบางพลีน้อย จำนวนทั้งสิ้น 7 คน และ 2) ฝ่ายผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้รับบริการจำนวนทั้งสิ้น 11 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสนทนากลุ่มกับฝ่ายเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับฝ่ายผู้สูงอายุผู้รับบริการ โดยมีขอบเขตการศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านรายได้ของผู้สูงอายุ ด้านการมีที่พักอาศัย และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และความมั่นคงปลอดภัยทางครอบครัวสังคม และด้านกิจกรรม นันทนาการและความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ

¹ บทความเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางพลีน้อยมีโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาทั้งสิ้น 3 โครงการ และ 1 กิจกรรมโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทั้งนี้สภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในด้านสุขภาพอนามัยพบว่า ผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองและช่วยเหลือตนเองได้ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาที่สำคัญ คือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านนี้ คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลบางพลีน้อยมีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง ช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาคนอื่นให้น้อยที่สุด และส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นสถาบันหลักในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุและปฏิบัติตนกับผู้สูงอายุอย่างเหมาะสม

ด้านรายได้ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้จากเบี้ยยังชีพที่รัฐบาลให้ในแต่ละเดือน ปัญหาที่สำคัญในการพัฒนา คือ การจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุที่เสียชีวิตไปแล้วเนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อตรวจสอบการมีชีวิตอยู่ของผู้สูงอายุได้ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านนี้ คือ ปรับเปลี่ยนวิธีการรับเบี้ยยังชีพ จากรับเป็นเงินสดให้เป็นการรับผ่านบัญชีธนาคาร และส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

ด้านการมีที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และความมั่นคงปลอดภัยทางครอบครัว สังคม พบว่าผู้สูงอายุมีที่พักอาศัยเป็นของตนเองทั้งที่เป็นบ้านดั้งเดิมและต่อเติมจากบ้านหลังเก่า สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่มีโครงสร้างแข็งแรงดี อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีปัญหาอุปสรรคในการพัฒนา คือ ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุที่อยู่เพียงลำพังมักมีสภาพทรุดโทรม ไม่สามารถป้องกันโจรผู้ร้ายได้ รวมทั้งลูกหลานหรือครอบครัวของผู้สูงอายุไม่ให้ความสำคัญและความร่วมมือในการดูแลผู้สูงอายุ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านนี้ คือ ควรมีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือประชาชนเพื่อเป็นศูนย์ในการช่วยเหลือซ่อมแซมที่พักอาศัยให้กับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ไม่มีบุตรหลานดูแล อยู่ตัวคนเดียวยากไร้

ด้านกิจกรรมนันทนาการ และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่มีร่างกายพร้อมและแข็งแรงพอจะไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ ร่วมงานประเพณีทางศาสนาต่างๆ และได้พบปะสังสรรค์พูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการร่วมงานมงคล

ต่างๆ เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมบ้างโอกาส แต่ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ ผู้สูงอายุ บางส่วนไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากสภาพร่างกายไม่แข็งแรง และเดินทางไม่สะดวก ดังนั้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านนี้ คือเทศบาลควรจัดรถรับ ส่งผู้สูงอายุ ที่ไม่สามารถเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมได้

คำสำคัญคุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, เทศบาลตำบลบางพลีน้อย

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันพบว่านานาประเทศทั่วโลกต่างกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และมีแนวโน้มจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์อีกไม่ช้า นับว่าเป็นความท้าทายที่แทบทุกประเทศทั่วโลก ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรดังกล่าว รวมถึงประเทศไทยสำหรับประเทศไทยปัจจุบันจัดอยู่ในภาวะสูงวัยของประชากรเป็นอันดับสองของอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ สะท้อนให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงประชากรศาสตร์ของเรา กำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคตจนอาจกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งรัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมากขึ้น จะเห็นได้ว่าปัจจุบันรัฐบาลกำหนดมาตรการเตรียมการรองรับให้การดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพลีน้อยอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดนโยบายและการวางแผนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลบางพลีน้อยให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการ

2. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลบางพลีน้อยอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยแบ่งการศึกษาด้านเนื้อหา ดังนี้

- ศึกษาสภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการ

- ศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

- ศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลบางพลีน้อยอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 คน คือ นายกเทศมนตรีตำบลบางพลีน้อย 1 คน รองนายกเทศมนตรีตำบลบางพลีน้อย 2 คน ปลัดเทศบาลตำบลบางพลีน้อย 1 คน หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน 1 คน นักสังคมสงเคราะห์ 1 คน ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน จำนวน 1 คน ประธานโรงเรียนผู้สูงอายุ 1 คน และตัวแทนผู้สูงอายุ 11 คน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงสภาพคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

2. สามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

3. สามารถนำข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาล ตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ นำเสนอต่อผู้บริหารเพื่อนำไปปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตำบลบางพลีน้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากตำรา หนังสือ เอกสารต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนค้นคว้าข้อมูลในการทำวิจัยจาก อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นส่วนของแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุ และการวิจัยภาคสนามโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure or Guided Interviews) โดยใช้แบบสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กับผู้สูงอายุในตำบลบางพลีน้อยจำนวน 11 คน โดย ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้สูงอายุตำบลบางพลีน้อย จำนวน 11 คน และใช้การสนทนากลุ่มกับ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางพลีน้อยที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลแบบ เจาะจง (Purposive Sampling)

ผลการศึกษา

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ด้านสุขภาพอนามัยจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุจำนวน 11 คน พบว่า สุขภาพอนามัย ของผู้สูงอายุประเด็นการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความสามารถในการ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง โดยช่วยเหลือตนเองสามารถรับประทานอาหาร ดื่มน้ำ ได้ด้วยตนเองแต่การหุงข้าวทำกับข้าวส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของลูกหลาน กิจกรรมส่วนใหญ่ที่ทำ

ในแต่ละวัน คือ การเฝ้าบ้านส่วนการปฏิบัติกิจวัตรด้านการอาบน้ำชำระร่างกาย และการแต่งตัวของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรได้ด้วยตนเองสามารถอาบน้ำชำระร่างกายแต่งตัวได้ด้วยตนเอง ส่วนการปฏิบัติกิจวัตรในการไปตลาดซื้อของ พบว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในช่วงอายุ 80 ปีขึ้นไปไม่ได้ออกไปตลาดซื้อของด้วยตนเองแต่เป็นหน้าที่ของลูกหลานในการหาซื้อกับข้าว ของใช้จำเป็นเข้าบ้าน แต่บางส่วนที่ไม่ได้อยู่กับลูกหลานก็ยังสามารถออกไปตลาดซื้อของได้ด้วยตนเอง ส่วนผู้สูงอายุในช่วงอายุ 60-70 ปี สามารถออกไปตลาดซื้อกับข้าว ของใช้ส่วนตัวของตนเองบางคนยังสามารถขับรถไปห้างสรรพสินค้าเลือกซื้อของใช้ของตนเองได้ บางส่วนยังสามารถเดินทางท่องเที่ยวบ้านญาติที่ต่างจังหวัดเนื่องจากช่วงอายุ 60-70 ปี ยังเป็นผู้สูงอายุในช่วงต้นที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ยังพอมีริ้วแรงในการดูแลตนเอง และยังสามารถเดินทางไปยังที่ต่างๆได้ด้วยตนเองการออกกำลังกายของผู้สูงอายุพบว่า ส่วนน้อยมากที่มีการออกกำลังกายสม่ำเสมอด้วยการเดิน เต้นแอโรบิก ปั่นจักรยาน และเล่นเครื่องเล่นที่เทศบาลจัดไว้ เป็นประจำทุกวัน ผู้สูงอายุจำนวนมากไม่ได้ออกกำลังกายจริงจัง โดยให้เหตุผลว่าร่างกายไม่พร้อมเหนื่อยง่าย แต่จะมีการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในเรื่องต่างๆ เช่น การรดน้ำต้นไม้ กวาดขยะอยู่ในบ้าน การปลูกผักสวนครัวรอบๆบ้าน การดายหญ้า เป็นต้น ผู้สูงอายุได้ให้ความเห็นว่าการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันเท่ากับเป็นการออกกำลังกายแล้วการตรวจสุขภาพประจำปีสำหรับผู้สูงอายุจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าตนเองยังมีร่างกายแข็งแรงอยู่ ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีโดยการคัดกรองโรคเบื้องต้น เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ และบางส่วนลูกหลานพาไปรับการตรวจคัดกรองจากโรงพยาบาล มีผู้สูงอายุส่วนน้อยที่ไม่ได้ตรวจสุขภาพ เนื่องจากมีความกังวลว่าตรวจแล้วจะเจอโรคต่างๆ จึงตัดสินใจไม่ตรวจหรือบางคนไม่มีคนพาไปตรวจเพราะลูกหลานไม่มีเวลาในการดูแล

สำหรับด้านสุขภาพจากการสัมภาษณ์ พบว่า สุขภาพโดยทั่วไปของผู้สูงอายุร่างกายมีความเสื่อมถอยลงไปตามกาลเวลา เช่น ผิวหนังเหี่ยวย่น บางและแห้ง มีผมร่วงบางและผมหงอกขาว สายตาวาว สายตาสั้น ฟันหัก ร่างกายเคลื่อนไหวไม่ค่อยสะดวก ส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวเล็กน้อย เช่น โรคปวดเมื่อยโรคข้อเสื่อมอ่อนเพลีย โรคเกี่ยวกับความดันโลหิตสูง มีปริมาณแคลลอรี่สูง โรคเบาหวาน และบางครั้งมีอาการปวดหัว ตัวร้อน เป็นไข้บ้างตามสภาพ

อากาศที่เปลี่ยนแปลง และจากการสังเกตของผู้ศึกษาในขณะสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งมีปัญหาด้านการได้ยิน แต่ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคในการดำรงชีวิต

ด้านรายได้ของผู้สูงอายุ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุจำนวน 11 คน พบว่า ด้านรายได้ของผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่รัฐบาลให้ในแต่ละเดือนตามชั้นอายุคือ อายุ 60-69 ปีรับเบี้ยยังชีพ 600บาทต่อเดือน อายุ 70-79 ปี รับเบี้ยยังชีพจำนวน 700 บาทต่อเดือน อายุ 80-89 ปี รับเบี้ยยังชีพ 800 บาท ต่อเดือน อายุ 90 ปีขึ้นไปรับเบี้ยยังชีพ 1,000 บาทต่อเดือน นอกจากนี้มีรายได้จากลูกหลานให้เป็นรายเดือน เดือนละประมาณ 1,000-2,000 บาทมีบางส่วนที่ยังคงทำงานหารายได้ด้วยตนเอง เช่น ค้าขาย รับจ้าง เกษตรกร ธุรกิจส่วนตัวเป็นต้นกลุ่มผู้สูงอายุที่สามารถทำงานหารายได้ด้วยตนเองเป็นผู้สูงอายุช่วงต้นคือ อายุ 60-69 ปี เพราะด้วยสภาพร่างกายยังคงแข็งแรงมีเรี่ยวแรงในการทำงานนอกบ้านอยู่

ด้านการมีที่พักอาศัย และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และความมั่นคงปลอดภัยทางครอบครัว สังคม

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุจำนวน 11 คน พบว่า ด้านการมีที่พักอาศัย และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุมีที่พักอาศัยเป็นของตนเองมีทั้งที่เป็นบ้านดั้งเดิมและปรับปรุงต่อเติมจากบ้านหลังเก่า สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่มีโครงสร้างแข็งแรงดี อากาศปลอดโปร่ง สบายเพราะมีต้นไม้ใหญ่อยู่มากพอสมควร บ้านไม่มีความแออัด มีบริเวณบ้านพอสมควร อากาศถ่ายเทสะดวก มีสิ่งอำนวยความสะดวกใช้ตามความเหมาะสมเช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น หม้อหุงข้าว พัดลม มีไฟฟ้าและน้ำประปาใช้ทุกครัวเรือนสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอย เป็นหน้าที่หลักของเทศบาลตำบลบางพลีน้อยซึ่งได้จัดหาถังขยะมารองรับและนำไปกำจัด ในส่วนของความมั่นคงปลอดภัยทางครอบครัวของผู้สูงอายุสะท้อนให้เห็น จากการสัมภาษณ์พบว่าส่วนใหญ่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่กับลูกหลานในลักษณะครอบครัวขยาย คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับลูกหลานเป็นครอบครัวใหญ่ มีพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ส่วนการพบปะบุตรหลานได้มีการพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวทุกวัน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดความรู้สึกว่าอยู่ตัวคนเดียวหรือมีอาการโดดเดี่ยว ส่วน

ความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า มีลักษณะความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงมีอะไรก็จะพูดคุยปรึกษา กันผู้สูงอายุเป็นเสมือนที่ปรึกษาของครอบครัว ในด้านความมั่นคงปลอดภัยทางสังคมสะท้อนให้เห็นจากการได้รับความคุ้มครอง สิทธิสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับการคุ้มครองสิทธิ สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุจากสังคม โดยเฉพาะจากหน่วยงานราชการในพื้นที่ที่ได้ให้ความรู้ ความเข้าใจในการเข้าถึงสิทธิ สวัสดิการที่ผู้สูงอายุได้รับ เช่น การได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นประจำทุกเดือน ช่องทางในการ เข้าถึงแหล่งเงินกู้สำหรับผู้สูงอายุ การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังรู้สึกว่าสังคมได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก โดยมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมสูงวัย สถานที่ราชการต่างๆ ก็เตรียมพร้อมต้อนรับผู้สูงอายุโดยอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงที่มาติดต่อ เช่น การสร้างทางลาดเพื่อให้ผู้สูงอายุเดินได้สะดวกขึ้น สร้างห้องน้ำที่มีราวจับเพื่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุ มีที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

ด้านกิจกรรมนันทนาการ และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุจำนวน 11 คน พบว่า ด้านกิจกรรม นันทนาการและความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่มีร่างกายพร้อมและ แข็งแรงพอจะไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ เข้าร่วมงานประเพณีทางศาสนาต่างๆ และได้พบปะ สังสรรค์พูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการร่วมงานมงคลต่างๆ พร้อมทั้งได้ พุดคุยกันตามร้านค้าภายในหมู่บ้าน นอกจากนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ หน่วยงานในพื้นที่จัดขึ้น เช่น โครงการวันผู้สูงอายุที่มีการจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงวัน สงกรานต์ โครงการศึกษาดูงานสำหรับผู้สูงอายุเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากสำหรับผู้สูงอายุเพราะเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้สูงอายุ ได้สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุระหว่าง ชุมชนและได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆนอกชุมชน โครงการโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นโครงการใหม่ที่ เพิ่งจัดขึ้น ซึ่งได้รับการตอบรับจากผู้สูงอายุเป็นอย่างดีโครงการนี้ได้ส่งเสริมความรู้ที่เป็น ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และยังเป็นโครงการที่ช่วย สร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับผู้สูงอายุระหว่างหมู่บ้าน ส่วนการเข้าไปมีบทบาททางสังคมของ ผู้สูงอายุตำบลบางพลีน้อย จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าไปมีบทบาททาง สังคมพอสมควร เช่น กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน กลุ่มฌาปนกิจศพ ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมแอโรบิก

เป็นต้น บางส่วนเข้าไปเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านพร้อมทั้งได้เข้าร่วมการประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชน เป็นตัวแทนในการเข้าร่วมการจัดทำแผนชุมชน แผนพัฒนาตำบลบางพลีน้อย ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต่างรู้สึกยินดีทุกครั้งที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะไปในบทบาทผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการคิดการเสนอความคิดเห็นโดยผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า และมีตัวตนในสังคมและพร้อมเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกๆกิจกรรมต่อไป

ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ด้านสุขภาพอนามัย

- 1) ปัญหาด้านบุคลากรซึ่งเทศบาลตำบลบางพลีน้อยไม่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดูแลสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ
- 2) ไม่ได้มีการจัดทำแผนการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยไว้เป็นการเฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพอนามัย
- 3) ไม่มีการสร้างเครือข่ายการพัฒนาด้านสุขภาพอย่างชัดเจน เนื่องจากการพัฒนาด้านสุขภาพจำเป็นจะต้องมีการบูรณาการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่หรือต่างพื้นที่เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและผู้สูงอายุได้รับประโยชน์มากที่สุด

ด้านรายได้ของผู้สูงอายุ

จากการสนทนากลุ่มพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านรายได้ของผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลบางพลีน้อยมักมีปัญหาในการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุที่เสียชีวิตไปแล้วเนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อตรวจสอบการมีชีวิตอยู่ของผู้สูงอายุได้ ซึ่งกว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านข้อมูลทะเบียนราษฎรจะส่งข้อมูลการเสียชีวิตของผู้สูงอายุมายังเทศบาลตำบลบางพลีน้อยในบางครั้งเกิดความล่าช้าทำให้มีการเบิกจ่ายไปก่อนแล้ว

ด้านการมีที่พักอาศัย และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และความมั่นคงปลอดภัยทางครอบครัว สังคม

1) ปัญหาการทรุดโทรมของที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ซึ่งมีการปลูกสร้างมานานแล้วส่วนใหญ่ที่ทรุดโทรมเป็นบ้านไม้ และมักเป็นบ้านของผู้สูงอายุที่อยู่เพียงลำพังไม่มีลูกหลานดูแลเลยไม่ได้มีการปรับปรุงซ่อมแซม

2) ปัญหาด้านความปลอดภัยบริเวณรอบบ้านที่ไม่สามารถป้องกันโจรผู้ร้ายได้ เนื่องจากบ้านของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีกำแพงรั้วกัน หรือมีก็ไม่มั่นคงถาวร ไม่สามารถป้องกันโจรผู้ร้ายได้

3) ปัญหาด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวคือลูกหลานหรือครอบครัวของผู้สูงอายุไม่ให้ความสำคัญและความร่วมมือในการดูแลผู้สูงอายุ บางครอบครัวทิ้งให้ผู้สูงอายุอยู่เพียงลำพัง

4) ปัญหาด้านงบประมาณในการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุมีไม่เพียงพอจึงไม่สามารถดำเนินการพร้อมกันได้ทั้งตำบลจำเป็นจะต้องดำเนินการตามลำดับความเดือดร้อน

ด้านกิจกรรมนันทนาการ และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ

1) ผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความสามารถประสบการณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมไม่ยอมรับบทบาทต่างๆในสังคม

2) ผู้สูงอายุบางส่วนไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากสภาพร่างกายไม่แข็งแรงเดินทางไม่สะดวกมีอายุมากพร้อมทั้งมีโรคประจำตัวทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้

3) ปัญหาการขาดแคลนปัจจัยเอื้ออำนวย เช่น ปัจจัยด้านทุนทรัพย์ การที่ลูกหลานไม่ยอมพาไปร่วมกิจกรรม

4) ปัญหาเรื่องการเดินทางเนื่องจากพื้นที่ตำบลบางพลีน้อยถูกแบ่งเป็น 2 ฝั่งด้วยถนนบางนา-ตราด ทำให้เป็นอุปสรรคในการเดินทางสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรม

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ด้านสุขภาพอนามัย

1) ส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลบางพลีน้อยมีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง โดยเทศบาลตำบลบางพลีน้อยได้วางแนวทางในการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมประชาชนเข้าสู่วัยสูงอายุ ด้วยโครงการ กิจกรรมต่างๆ ได้แก่ โครงการเตรียมความพร้อมประชาชนเข้าสู่วัยสูงอายุอย่างมีความสุข โครงการประชาสัมพันธ์การดูแลรักษาสุขภาพเพื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ และกิจกรรมการตรวจสุขภาพเบื้องต้น

2) ส่งเสริมให้ครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ให้ช่วยกันดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัวด้วยการปลูกจิตสำนึกให้คนในครอบครัว โดยเทศบาลตำบลบางพลีน้อยได้ส่งเสริมสถาบันครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุผ่านโครงการเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพบุคคลในครอบครัว

3) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมแอโรบิคในทุกหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไป

4) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งเครือข่ายการดูแลรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุในตำบลบางพลีน้อยให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ด้วยการทำ MOU กับหน่วยงานในพื้นที่เช่น โรงพยาบาลอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพร้อมแต่งตั้งคณะทำงานและอำนาจหน้าที่ของแต่ละคนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากนั้นจึงร่วมกันวางแผนการดำเนินงานด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสุขภาพ

5) ควรมีการผลักดันให้มีการจัดตั้งอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

ด้านรายได้ของผู้สูงอายุ

1) ผลักดันให้ผู้สูงอายุเปลี่ยนวิธีการรับเบี้ยยังชีพ จากรับเป็นเงินสดให้เปลี่ยนเป็นการรับผ่านบัญชีธนาคาร ซึ่งสามารถลดความผิดพลาดในการจ่ายเบี้ยยังชีพเพราะกรมบัญชีสามารถตรวจสอบข้อมูลบุคคลผ่านกรมการปกครองได้โดยตรง

2) ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ซึ่งเทศบาลได้วางแผนการดำเนินการด้านการส่งเสริมอาชีพด้วยการกำหนดโครงการ/กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องได้แก่ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

ด้านการมีที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และความมั่นคงปลอดภัยทางครอบครัว สังคม

1) จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือประชาชนเพื่อเป็นศูนย์ในการช่วยเหลือซ่อมแซมที่พักอาศัยให้กับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ไม่มีบุตรหลานดูแล อยู่ตัวคนเดียว ยากไร้

2) เทศบาลประสานขอความช่วยเหลือไปยังสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่สามารถให้ความช่วยเหลือด้านที่พักอาศัยให้กับผู้สูงอายุได้

3) ส่งเสริมให้ครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักในการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ให้ช่วยกันดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในครอบครัวด้วยการปลูกจิตสำนึกให้คนในครอบครัว

4) เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์เรื่องสิทธิ สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุให้มากขึ้น เช่น ช่องทางออนไลน์ควรมีการเปิดเพจเฟซบุ๊กผู้สูงอายุตำบลบางพลีน้อย การลงพื้นที่ในแต่ละหมู่บ้านเพื่อเข้าถึงผู้สูงอายุให้มากขึ้น เสียงตามสายควรมีการจัดรายการสำหรับผู้สูงอายุ โดยเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม เป็นต้น

ด้านกิจกรรมนันทนาการ และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ

1) ควรเพิ่มบทบาทของผู้สูงอายุในชุมชน โดยการเชิญให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมการเป็นคณะกรรมการต่างๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างๆกับคนรุ่นใหม่ และสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้สูงอายุไม่รู้สึกรำคาญตัวเองไร้ค่า

2) จัดรถรับ ส่งผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมได้ โดยการกำหนดจุดรับ ส่งตามกลุ่มหมู่บ้านเพื่อสะดวกในการนัดหมาย และเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

3) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม ชมรมระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน หรือกลุ่ม ชมรมที่มีสมาชิกชมรมหลากหลายวัยเพื่อลดช่องว่างระหว่างวัยสร้างความสัมพันธ์ ความอบอุ่นให้กับผู้สูงอายุ

4) พัฒนาโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ ให้มีกิจกรรมที่พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ครบทุกด้านตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในทุกปีงบประมาณ

5) ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุครบวงจร เพื่อเป็นศูนย์กลางในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนในทุกด้านทั้ง ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม

อภิปรายผล

สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางป่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ด้านสุขภาพอนามัย ผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น การอาบน้ำแต่งตัว การประทานอาหาร การทำกับข้าว เป็นต้น ส่วนการออกกำลังนั้นผู้สูงอายุส่วนน้อยที่ออกกำลังกายเป็นประจำวัน ซึ่งส่วนใหญ่คิดว่าการทำงานบ้านเล็กๆน้อยๆในบ้านเท่ากับการออกกำลังกายแล้ว และในส่วนของ การตรวจสุขภาพผู้สูงอายุมีการตรวจสุขภาพด้วยการคัดกรองโรคเบื้องต้นจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และมีโรคประจำตัวส่วนใหญ่ เช่น โรคปวดเมื่อย โรคข้อเสื่อมอ่อนเพลียโรคเกี่ยวกับความดันโลหิตสูง มีปริมาณแคลลอรี่สูง โรคเบาหวาน และบางครั้งมี อาการปวดหัวตัวร้อน เป็นไข้บ้างตามสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจกรรมประจำวันได้ด้วยตนเอง ด้านสุขภาพจิตสุขภาพกายส่วนมากไม่ค่อยได้ตรวจสุขภาพที่เจ็บป่วยมากที่สุดคือโรคปวดเมื่อย โรคข้อเสื่อมอ่อนเพลีย โรคเกี่ยวกับความดันโลหิตมีปริมาณแคลลอรี่สูงมีอาการปวดหัวตัวร้อนเป็นไข้บ้างตามสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิมพร อุทัยฉาย (2559) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันชาติ อำเภอวังสามหมอ จังหวัด

อุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านร่างกายผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เช่น อาบน้ำ กินข้าวได้ สามารถเคลื่อนไหว เช่น การเดิน การนั่งได้

ด้านรายได้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่รัฐบาลให้ในแต่ละเดือนตามชั้นอายุคือ อายุ 60-69 ปีรับเบี้ยยังชีพ 600บาทต่อเดือน อายุ 70-79 ปี รับเบี้ยยังชีพจำนวน 700 บาทต่อเดือน อายุ 80-89 ปี รับเบี้ยยังชีพ 800 บาท ต่อเดือน อายุ 90 ปีขึ้นไปรับเบี้ยยังชีพ 1, 000 บาทต่อเดือน และจากลูกหลานให้เป็นรายเดือนๆละประมาณ 1,000-2,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธันย์นิชา พิภูสินอักษรชัย (2553) ได้ศึกษาผลกระทบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า วิธีการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุประกอบด้วย 2 วิธีคือ 1) การจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ และ 2) การจัดตั้งศูนย์อเนกประสงค์ผู้สูงอายุ

ด้านการมีที่พักอาศัย และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และความมั่นคงปลอดภัยทางครอบครัว สังคม ผู้สูงอายุมีที่พักอาศัยเป็นของตนเองมีทั้งที่เป็นบ้านดั้งเดิมและปรับปรุงต่อเติมจากบ้านหลังเก่า สภาพบ้านเรือนส่วนใหญ่มีโครงสร้างแข็งแรงดี อากาศปลอดโปร่ง มีสิ่งอำนวยความสะดวกใช้ตามเหมาะสม ในส่วนของความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับลูกหลานเป็นครอบครัวใหญ่ การพบปะบุตรหลานได้มีการพูดคุยกับสมาชิกในครอบครัวทุกวัน ไม่ได้เกิดความรู้สึกว่าอยู่ตัวคนเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านสภาพแวดล้อมบ้านที่อยู่อาศัยบางส่วนเป็นของผู้สูงอายุเองโดยอาศัยอยู่มานานแล้วและอีกส่วนหนึ่งผู้สูงอายุมาอาศัยอยู่กับลูกหลานที่มีเวลาว่างมีปัญหาด้านมลภาวะบ้างเล็กน้อยจากฝุ่นละออง ควันไฟ

ด้านกิจกรรมนันทนาการและความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่มีร่างกายพร้อมและแข็งแรงพอจะไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ ร่วมงานประเพณีทางศาสนาต่างๆ และได้พบปะสังสรรค์พูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการร่วมงานมงคลต่างๆ พร้อมทั้งได้พูดคุยกันตามร้านค้าภายในหมู่บ้าน นอกจากนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ชอบ

เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่หน่วยงานในพื้นที่จัดขึ้น ส่วนการเข้าไปมีบทบาททางสังคมผู้สูงอายุ เข้าไปมีบทบาทบ้างพอสมควร เช่น การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิฆัมพร อุทัยฉาย (2559) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันชาติ อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านสังคมผู้สูงอายุมีความสุขที่จะได้พบเพื่อนวัยเดียวกัน และได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

ปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ด้านสุขภาพอนามัย เทศบาลตำบลบางพลีน้อยไม่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ภัส รัชษ์วงศ์ (2554) ได้ศึกษานโยบายสวัสดิการสังคมของภาครัฐที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าจิว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ปัญหา และอุปสรรคนโยบายสวัสดิการสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขมี ปัญหาและอุปสรรคเช่น เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความชำนาญในการให้คำแนะนำที่ดีและการให้บริการทางการแพทย์พยาบาลในแต่ละด้าน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องไม่ได้มีการจัดทำแผนการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย และไม่มีการสร้างเครือข่ายการพัฒนาด้านสุขภาพอย่างชัดเจน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นผลการศึกษาที่ผู้ศึกษาค้นพบขึ้นมาใหม่ ไม่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆที่ผ่านมา จึงเป็นผลการวิจัยที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต่อไป

ด้านรายได้ของผู้สูงอายุ มีปัญหาในการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุที่เสียชีวิตไปแล้วเนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเพื่อตรวจสอบการมีชีวิตอยู่ของผู้สูงอายุได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นผลการศึกษาที่ผู้ศึกษาค้นพบขึ้นมาใหม่ ไม่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆที่ผ่านมา จึงเป็นผลการวิจัยที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาระบบในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางพลีน้อยต่อไป

ด้านการมีที่พักอาศัย และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และความมั่นคงปลอดภัยทางครอบครัว สังคม ที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทรุดโทรม ปัญหาด้านความ

ปลอดภัยบริเวณรอบบ้านที่ไม่สามารถป้องกันโจรผู้ร้ายได้ ลูกหลานหรือครอบครัวของผู้สูงอายุ ไม่ให้ความสำคัญและความร่วมมือในการดูแลผู้สูงอายุซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล นครสวรรค์ตึก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตึก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัย อาศัยของผู้สูงอายุที่อยู่ลำพังมักมีสภาพทรุดโทรม และไม่ปลอดภัยนอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่อง มลภาวะอีกด้วย

ด้านกิจกรรมนันทนาการ และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ บางส่วนไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจากสภาพร่างกายไม่แข็งแรง เดินทางไม่สะดวกซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตึก จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพ คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตึก จังหวัดนครสวรรค์ ด้าน สถานภาพทางสังคม เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุร่างกายของทรุดโทรมไปตามเวลาทำให้การเดินทาง การเคลื่อนไหวร่างกายไม่ดันทันทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสังคมก็ลดลงไปด้วย

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

ด้านสุขภาพอนามัย ส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลบางพลีน้อยมีความรู้ ความ เข้าใจในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง รู้จักการช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาคนอื่นให้น้อย ที่สุด ส่งเสริมให้ครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักในการดูแลสุขภาพของ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง เครือข่ายการดูแลรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุในตำบลบางพลีน้อย และผลักดันให้มีการจัดตั้ง อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมาลี ทองตะลุง (2553) ได้ ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ตึก จังหวัด นครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหาร ส่วนตำบลนครสวรรค์ตึก จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรม ประจำวัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมบทบาท และการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการ ดูแลผู้สูงอายุ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกันภายในครอบครัวการดูแลเอาใจใส่จาก

ครอบครัวอย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา ทองหมื่น (2554) ได้ศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วน ตำบลเกษม อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษม ด้านเครือข่ายเกื้อหนุนควรมีการจัดตั้งอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ในหมู่บ้านอย่างเพียงพอ

ด้านรายได้ของผู้สูงอายุ ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ซึ่งเทศบาลได้วางแผนการดำเนินการด้านการส่งเสริมอาชีพด้วยการกำหนดโครงการ/กิจกรรม ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา ทองหมื่น (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลเกษม อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษม ด้าน รายได้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุตามที่ถนัด และมีการดำเนินการในพื้นที่โดยให้มีการทำ อาชีพเสริมที่บ้าน

ด้านการมีที่พักอาศัย และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และความมั่นคงปลอดภัยทางครอบครัว สังคม จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือประชาชนเพื่อเป็นศูนย์ในการช่วยเหลือซ่อมแซมที่พักอาศัยให้กับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ไม่มีบุตรหลานดูแล อยู่ตัวคนเดียว ยากไร้ โดยดำเนินการผ่านคณะกรรมการศูนย์ช่วยเหลือพิจารณา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา ทองหมื่น (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษม อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษม ด้านที่อยู่อาศัยควรจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาและจัดทำบัญชีผู้สูงอายุที่ขาดการดูแลหรือยากจนไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ เพื่อพิจารณาให้การช่วยเหลือในการซ่อมแซมหรือก่อสร้างที่อยู่อาศัย

ด้านกิจกรรมนันทนาการ และความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ ควรเพิ่มบทบาทของผู้สูงอายุในชุมชน โดยการเชิญให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมการเป็นคณะกรรมการต่างๆ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม ชมรมระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน หรือกลุ่ม ชมรมที่มีสมาชิกชมรม หลากหลายวัยเพื่อลดช่องว่างระหว่างวัยสร้างความสัมพันธ์ ความอบอุ่นให้กับผู้สูงอายุ พัฒนา

โครงการโรงเรียนผู้สูงอายุที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ ให้มีกิจกรรมที่พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ครบทุกด้านตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุครบวงจรขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา ทอหมื่น (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลเกษม ด้านสุขภาพจิตจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ และรวมกลุ่มผู้สูงอายุเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

- 1.1 เทศบาลตำบลบางพลีน้อยควรแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลบางพลีน้อย
- 1.2 ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลบางพลีน้อย จากการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในตำบล
- 1.3 เทศบาลตำบลบางพลีน้อยควรจัดให้มีหน่วยฉุกเฉินในกรณีผู้สูงอายุเกิดเจ็บป่วยและไม่สามารถเดินทางไปโรงพยาบาลได้ด้วยตนเอง
- 1.4 เทศบาลตำบลบางพลีน้อยควรเป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ผู้สูงอายุประจำตำบลบางพลีน้อย
- 1.5 ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุครบวงจรในตำบล เพื่อเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในทุกๆด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 2.1 การศึกษาในครั้งเป็นการศึกษาเฉพาะการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จึงทำให้ทราบเฉพาะการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลบางพลีน้อยเท่านั้น ดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษา

เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบ่อ จะได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเพื่อนำมากำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุต่อไป

2.2 การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลบางพลีน้อย อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ

บรรณานุกรม

เทศบาลตำบลบางพลีน้อย.(2560).แผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปี (พ.ศ.2560-2564).

สมุทรปราการ:เทศบาลตำบลบางพลีน้อย.

ธัญมพร อุทัยฉาย.(2559).คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันชาด

อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐ

ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ฉันทน์นิชา พิภูสินอักษรชัย.(2553). กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

เทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี.รายงาน

การศึกษาอิสระปริญญา รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาการ

ปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. ขอนแก่น:

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พูนสิน ว่องธวัชชัย. (20 กันยายน 2560) . เพลียวหลังสังคมผู้สูงอายุญี่ปุ่น แล

หน้าโอกาสธุรกิจสืบค้น 20 พฤษภาคม 2463. จาก

<http://www.bangkokbiznews./biog/detail/642590>.

พิมพ์ลภัส รัชชวงค์.(2554). นโยบายสวัสดิการสังคมของภาครัฐที่ส่งผลต่อการ

พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลท่าจิว อำเภอเมือง

จังหวัดนครศรีธรรมราช.มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

สุมาลี ทองตะลุง.(2553).การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหาร

ส่วนตำบลนครสวรรค์ตก จังหวัดนครสวรรค์.รายงานการศึกษาอิสระ

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น.

ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). สังคมผู้สูงอายุ กับ
การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย สืบค้น 21 พฤษภาคม 2563.จาก

<http://www.parliament.go.th/library>.

อภิญา ทอหมื่น.(2554). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหาร
ส่วน ตำบลเกษม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี.รายงาน
การศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง
ท้องถิ่น. ขอนแก่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น.